

Združenie sudcov Slovenska

Bratislava, 24. marca 2023

Vážený pán predseda Ústavného súdu Slovenskej republiky,

Združenie sudcov Slovenska, ako stavovská organizácia sudcov, ktorej cieľom je presadzovať a ochraňovať práva a záujmy sudcov, ich nezávislosť a podporovať profesijné vzdelávanie [§ 34 ods. 5 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov], Vám v súlade s § 86 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), predkladá stanovisko k návrhu na začatie konania vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 12/2022, a to v rozsahu, v ktorom bol tento návrh prijatý na ďalšie konanie.

Zároveň, aj so zreteľom na doterajšiu prax Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ktorý vo veciach týkajúcich sa postavenia sudcov opakovane akceptoval aj nevyžiadané stanoviská ZSS, ktoré je dobrovoľnou nepolitickou stavovskou organizáciou sudcov Slovenskej republiky, reprezentujúcou a obhajujúcou záujmy svojich členov a sudcovského stavu, podporujúcou ich profesionálnu prípravu a ochraňujúcou ich sudcovskú nezávislosť (čl. I, čl. III ods. 1 Stanov ZSS), ako tzv. stanovisko *amici curiae* (PL. ÚS 21/2014 a PL. ÚS 6/2018), si Vás dovoľuje požiadať, aby naň ústavný súd pri svojom rozhodovaní prihliadal.

ZSS sa stotožňuje s argumentáciou uvedenou v návrhu na začatie konania, a to v rozsahu, v ktorom bol tento návrh prijatý na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu z 12. októbra 2022, č. k. PL. ÚS 12/2022-102 (ďalej len „uznesenie o prijatí na ďalšie konanie“).

Pokiaľ ide o namietaný nesúladi čl. VIII zákona o reforme súdництва novelizujúceho zákon o sudcoch a prisediacich v časti bodu 45 a v časti bodu 49 (bod 3.9. uznesenia o prijatí na ďalšie konanie) ZSS uvádza:

Ústavný súd vo svojich doterajších rozhodnutiach vyslovil celý rad zásadných právnych názorov k problematike materiálnej nezávislosti sudcov, zahŕňajúcej platové pomery a sociálne zabezpečenie (PL. ÚS 52/99, PL. ÚS 12/05, PL. ÚS 99/2011, PL. ÚS 27/2015). Pritom platí, že ak zákonodarca zjavne nerešpektuje kľúčové časti judikatúry ústavného súdu, preukazuje to aj prvky svojvôle zákonodarcu, čo je dôvod na rozhodnutie o nesúlade s ústavou pre porušenie ústavného princípu zákazu svojvôle garantovaného v čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky [ďalej len „ústava“ (napr. PL. ÚS 49/03, PL. ÚS 1/04)].

O svojvôľu zákonodarcu ide vo všeobecnosti vtedy, ak zákonodarný orgán nerešpektuje ústavu, ústavné zákony a medzinárodné zmluvy, resp. ich všeobecne záväznú interpretáciu, pričom funkciu všeobecne záväznej interpretácie ústavy plnia nielen rozhodnutia ústavného súdu o výklade ústavy a ústavných zákonov (čl. 128 ústavy), ale nepochybne aj kľúčové časti odôvodnenia jeho rozhodnutí prijatých v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, ktoré predstavujú záväzné limity pre budúcu zákonodarnú činnosť Národnej rady Slovenskej republiky. Inak povedané, z princípu právneho štátu je možné vyvodit' i subprincíp o povinnosti, najmä orgánov verejnej moci, rešpektovať rozhodnutia súdnej moci vrátane ústavného súdu, čo je v súlade aj s názorom Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (*Agrompleks proti Ukrajine* – sťažnosť č. 23456/03, bod 136).

Z hľadiska ústavného princípu právnej istoty (napr. PL. ÚS 6/04) podlieha ochrane aj tzv. legitímne očakávanie, takže aj keď štát nekoná retroaktívne, môže náhlou zmenou pravidiel, na ktoré sa adresáti právnych noriem spoliehali, porušiť princíp materiálneho právneho štátu, pričom porušenie uvedeného princípu u sudcov všeobecných súdov je zvýraznený aj skutočnosťou, že týmto ústavným činiteľom (na rozdiel od predstaviteľov výkonnej a zákonodarnej moci) ústava garantuje nezávislosť.

Hmotné zabezpečenie sudcov, ktoré zahŕňa nielen plat sudcu, ale aj jeho príjem v prípade choroby, materskej alebo rodičovskej dovolenky, starobného, príp. invalidného dôchodku a pod., spadá do rámca ich ústavne garantovanej nezávislosti. Preto sudcovia z povolaní majú právo na také hmotné zabezpečenie, ktorého výška je stanovená zákonom tak, aby ich chránila

pred tlakom smerujúcim k ovplyvneniu ich rozhodovania a všeobecne k ovplyvneniu ich správania pri nachádzaní práva, ktorým by mohla byť ohrozená ich nezávislosť a nestrannosť (primerane pozri napr. nález Ústavného súdu Českej republiky z 3. mája 2012, sp. zn. PL. ÚS 33/11).

Pri reštrikčných zásahoch do platových pomerov sudcov bol vyslovený ich nesúlad s čl. 1 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy, z ktorého sa vyvodil záver o ústavnej (nie zákonnej) garancii nezávislosti sudcov v priamej súvislosti s ich platovými pomermi. Určité zásahy, vrátane zásahov do platových pomerov sudcov sa môžu dotknúť ústavného princípu nezávislosti sudcov vtedy, ak citeľným spôsobom ohrozia inak štandardnú životnú úroveň sudcov primeranú ich ročnému príjmu. Teda aj zásah do inej (ďalšej) oblasti materiálneho (hmotného) zabezpečenia sudcov, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je ich sociálne zabezpečenie, sa posudzuje z hľadiska existencie ohrozenia inak štandardnej životnej úrovne sudcu a je jednoznačne spojený s princípom nezávislosti súdnej moci.

Uvedené vyplýva aj z celého radu medzinárodných dokumentov, ktoré sú síce súčasťou tzv. *soft law*, ktoré ale vo svojej rozhodovacej praxi zohľadňuje aj ESJP (z posledného obdobia pozri napr. rozsudok tohto súdu vo veci *Grzeda proti Poľsku*, č. 43572/18, 15. marec 2022).

V kontexte predmetného návrhu ZSS osobitne poukazuje na:

- Európsku chartu o postavení sudcov DAJ/DOC (98) 23, odsek 6.1., podľa ktorého *„Sudcovia vykonávajúci sudcovské funkcie z titulu svojej profesie majú nárok na plat, ktorého výška je stanovená tak, aby ich chránila pred tlakmi na ovplyvňovanie ich rozhodovania a vôbec ich konania v rámci im zverených právomocí, ktoré by poškodili ich nezávislosť a nestrannosť.“* a odsek 6.3., podľa ktorého *„Štatút zaručuje sudcom vykonávajúcim sudcovskú funkciu ako povolanie ochranu pred rizikovými sociálnymi okolnosťami, ako je choroba, materstvo, invalidita, staroba a smrť.“*
- Stanovisko Poradnej rady Európskych sudcov (ďalej len „CCJE“) č. 1(2001) o štandardoch týkajúcich sa nezávislosti súdnictva a nepreložitelnosti sudcov, odsek 61., podľa ktorého *«Odporúčanie č. R(94)12 stanovuje, že „odmeňovanie sudcov má byť garantované zákonom“ a „ má byť úmerné vážnosti ich profesie a bremenu zodpovednosti“(Princípy I(2)(a)(ii) a III(1)(b)). Európska charta priznáva adekvátnemu odmeňovaniu sudcov dôležitú, praktickú a reálnu úlohu pri ochrane „pred nátlakom zameraným na ovplyvňovanie ich rozhodnutí a vo všeobecnosti ich správania...“ a tiež zdôrazňuje dôležitosť garantovania*

primeraného nemocenského a dôchodkového zabezpečenia (odsek 6). CCJE sa plne stotožňuje s týmito ustanoveniami Európskej charty.» a odsek 62, podľa ktorého „Kým v niektorých systémoch (napr. v severských štátoch) postačujú tradičné mechanizmy bez formálnej úpravy, CCJE má za to, že vo všeobecnosti je dôležité (najmä vo vzťahu k novým demokraciám) vytvoriť osobitné zákonné ustanovenia, ktoré budú obsahovať garancie proti znižovaniu sudcovských plátov a minimálne de facto zabezpečovať ich nárast v súvislosti s rastom životných nákladov.“

- Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec (2010)12 o sudcoch: nezávislosť, efektívnosť a zodpovednosť, konkrétne na odsek 53. podľa ktorého *„Základné pravidlá systému odmeňovania profesionálnych sudcov musia byť stanovené zákonom“* a odsek 54., podľa ktorého *„Odmeňovanie sudcov musí byť úmerné ich povolaniu a zodpovednosti, a musí byť zároveň dostatočné, aby ich chránilo pred úplatkami, zameranými na ovplyvňovanie ich rozhodnutí. Musia existovať záruky pre zachovanie primeraného odmeňovania v prípade choroby, materskej alebo otcovskej dovolenky; rovnako ako aj pre vyplácanie starobného dôchodku, ktorý musí byť v rozumnom pomere k výške ich platu. Ochrana pred znižovaním odmeňovania sudcov musí byť predmetom osobitnej právnej úpravy.“*

- Magna charta sudcov (Základné princípy) CCJE (2010)3, odsek 4, podľa ktorého *„Sudcovská nezávislosť musí byť garantovaná vo všetkých oblastiach sudcovskej činnosti, najmä pokiaľ ide o výber sudcov, menovanie do funkcie až do dôchodkového veku, kariérny postup, nepreložitelnosť, vzdelávanie, sudcovskú imunitu, disciplinárne konania, odmeňovanie sudcov a financovanie súdnej moci.“* a odsek 7, podľa ktorého *„Na základe konzultácií so súdnou mocou, štát musí zabezpečiť ľudské, materiálne a finančné zdroje potrebné na riadnu činnosť súdneho systému. V záujme obmedzenia akýchkoľvek neoprávnených vplyvov musia sudcovia dostávať primerané finančné ohodnotenie, vrátane adekvátneho dôchodkového zabezpečenia, ktoré musí byť upravené v zákone.“*

- Stanovisko CCJE č. 18 (2015) o postavení súdnictva a jeho vzťahu k ostatným mociam v štáte v modernej demokracii, odsek 35 veta prvá, podľa ktorej *„Úplné uznanie základných záruk sudcovskej nezávislosti, ako sú... [okrem iných] dostatočné odmeňovanie... je predpokladom pre akékoľvek uspokojivé diskusie medzi tromi zložkami štátnej moci.“*

- Univerzálnu chartu sudcu, prijatú Medzinárodnou asociáciou sudcov 17. novembra 1999 a aktualizovanú 14. novembra 2017, článok 8-1, podľa ktorého *„Sudca musí dostávať dostatočnú odmenu na zabezpečenie skutočnej ekonomickej nezávislosti a tým jeho/jej dôstojnosti, nestrannosti a nezávislosti... Pravidlá odmeňovania musia byť zakotvené v právnych predpisoch na najvyššej možnej úrovni.“* a článok 8-2, podľa ktorého *„Štatút*

poskytuje sudcom konajúcim v rámci profesie záruku proti sociálnym rizikám, ktoré súvisia s chorobou, materstvom, invaliditou, vekom a smrťou.“

Aj z vyššie citovaných medzinárodných dokumentov možno vyvodiť záver, že zákaz svojvoľného zásahu do materiálneho zabezpečenia sudcov predstavuje jednu zo záruk ich nezávislosti, ktorej účelom je vylúčiť takéto zásahy ako eventuálnu formu „penalizácie“ sudcov zo strany zákonodarnej a výkonnej moci, a tým aj formy nátlaku na ich rozhodovanie.

Zásah do materiálneho zabezpečenia sudcov garantovaného zákonom preto nesmie byť výrazom svojvôle, ale musí byť, vychádzajúc zo zásady proporcionality, odôvodnený výnimočnými okolnosťami, napr. ťaživou finančnou situáciou štátu, pričom i za splnenia tejto podmienky musí byť zohľadnená odlišnosť funkcie sudcov a predstaviteľov moci zákonodarnej a výkonnej. Takýto zásah zároveň nesmie zadať dôvod k obavám, či sa netýka obmedzenia dôstojnosti sudcov, resp. či nie je prejavom ústavne neprípustného tlaku zákonodarnej a výkonnej moci na moc súdnu.

Z doterajšej judikatúry je zrejmé, že reštriktívny zásah zákonodarcu do hmotného zabezpečenia sudcov je z ústavného hľadiska akceptovateľný a udržateľný výhradne v prípade, ak sú kumulatívne splnené tri podmienky: (i) ide o zásah neohrozujúci štandardnú životnú úroveň sudcov, ktorý (ii) má dočasnú povahu a trvá len nevyhnutnú dobu a (iii) nie je prejavom svojvôle zákonodarcu.

Trvalé časové obmedzenie príplatku k náhrade príjmu a k nemocenskému najdlhšie po dobu 60 dní, vyššie uvedené ústavné limity zásahu do materiálneho zabezpečenia sudcu ako osobnej záruky jeho nezávislosti podľa presvedčenia ZSS nespĺňa, keďže (i) ignoruje, že aj príjem v prípade choroby je súčasťou hmotného zabezpečenia sudcov a spadá tak do rámca ich ústavne garantovanej nezávislosti, (ii) nielen ohrozuje, ale fakticky vo veľkom rozsahu kvantitatívne znižuje ústavou garantovanú štandardnú životnú úroveň sudcu [pri výpočte nemocenského z maximálneho vymeriavacieho základu (za rok 2022) sa mesačný hrubý príjem sudcu zníži v rozsahu 59 až 62%], (iii) a to svojvoľne, t. j. bez uvedenia akéhokoľvek vecného dôvodu, pokiaľ ide nielen o rozsah tohto zásahu do hmotného zabezpečenia sudcov, ale aj o jeho trvalý charakter.

Vyššie uvedené argumentáciu možno podľa ZSS primerane uplatniť aj vo vzťahu k namietanému vypusteniu § 78a zákona o sudcoch a prísediacich, ktorý umožňoval priznať sudcovi odmenu, ktorá bola ako zložka platu tiež súčasťou jeho hmotného zabezpečenia.

Treba pritom uviesť, že zrušené ustanovenie plne reflektovalo závery vyplývajúce z rozhodnutia ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. PL.ÚS 12/05, v zmysle ktorých sa nepripúšťa odmena za rozhodovanie z dôvodu, že sa musí vylúčiť možnosť faktického ovplyvňovania rozhodovacej činnosti sudcu fakultatívnou dávkou, ktorá sa priznáva orgánmi správy súdnictva, ktoré podliehajú predstaviteľom výkonnej moci. Predmetné ustanovenie totiž výslovne umožňovalo priznať odmenu len za činnosť, ktorá sa netýkala rozhodovania sudcu (členstvo v revíznom oddelení, výberovej a skúšobnej komisii, v orgánoch sudcovskej samosprávy, stáž, prednášková činnosť v rámci rezortu pre pracovníkov justície), a pri dosiahnutí veku 50 rokov. A zároveň nepripúšťalo (vylúčilo) priznanie odmeny len na základe samostatného (výlučného) rozhodovania orgánu správy súdov (predsedu súdu), keďže v súlade s čl. 143 ods. 3 ústavy zakotvilo obligatórnu spoluúčasť orgánov sudcovskej samosprávy na tomto rozhodovaní, ktoré záviselo od splnenia zákonom vopred daných kritérií.

Zrušenie možnosti priznať odmenu aj pri dosiahnutí veku 50 rokov sa podľa ZSS dostáva tiež do konfliktu so zákazom diskriminácie podľa čl. 12 ods. 1 ústavy (zrušenie možnosti odmeny za dožitie sa 50. roku veku), keďže dosiahnutie uvedeného veku je dôvodom na priznanie odmeny v prípade celého radu zamestnancov/príslušníkov orgánov verejnej moci. Ústavný zákaz diskriminácie totiž predstavuje príkaz, ktorý ústavodarca adresoval štátu, ako jeho pozitívny záväzok. Preto aj právne postavenie sudcov podlieha zakazu diskriminácie, keďže štát je povinný rešpektovať ústavnú zásadu rovnakého zaobchádzania aj mimo vzťahov, ktorých predmetom sú základné práva a slobody (PL.ÚS 17/08).

Za takéhoto stavu veci je zrušenie možnosti priznať sudcom odmenu, nielen prejavom politického populizmu, ale porušuje tiež ústavou garantované právo na právnu istotu, zahŕňajúce nielen ochranu legálne nadobudnutých práv a legitímnych očakávaní, ale i trvácnosť a stabilitu právnej normy (napr. PL.ÚS 37/99, PL.ÚS 49/03, I.ÚS 30/99, PL.ÚS 1/04, PL.ÚS 6/04), a to pri absencii akéhokoľvek legitímneho cieľa, odôvodňujúceho takúto zmenu.

Pokiaľ ide o namietaný nesúlad čl. XIV bodu 38 zákona o reforme súdnictva novelizujúceho zákon o súdnej rade v časti týkajúcej sa § 27ha ods. 3 písm. d) a § 27ha ods. 6 (bod 3.8. uznesenia o prijatí na ďalšie konanie) ZSS uvádza:

Podľa konštantnej judikatúry príkazy ústavných noriem obsiahnuté v jednotlivých článkoch ústavy je potrebné rešpektovať pri prijímaní každého zákona, inak sa poruší princíp ústavnosti vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy (ústavný princíp legality štátnej moci), keďže zákonodarný orgán je taktiež viazaný kritériom ústavnosti, ako ostatné orgány verejnej moci. Prijatý zákon musí byť v súlade so všetkými ustanoveniami ústavy, ktoré sú vo významovej a príčinnej súvislosti so vzťahom upraveným zákonom.

Úprava majetkových prírastkov rodinných príslušníkov musí rešpektovať (dodržiavať) ústavnú úpravu ochrany súkromia tak, aby sa nezakotvili prvky zabezpečujúce metódy policajného štátu, ktoré sú nezlučiteľné predovšetkým s právom na súkromie (pozri napr. rozsudok ESLP *Kvasnica proti Slovensku* z 9.6.2003), ktoré je základným ľudským právom garantovaným i medzinárodnými zmluvami.

Účel ústavou priznaného práva na súkromie musí preto zodpovedať účelu tohto práva podľa čl. 17 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“), čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a musí sa rešpektovať výnimočná prípustnosť zásahu do práva fyzickej osoby pokojne užívať svoj majetok v zmysle čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k dohovoru (PL. ÚS 43/95, II. ÚS 94/95).

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy základným ľudským právom je právo byť vlastníkom, t. j. nadobúdať vlastníctvo, kde sa priznáva ochrana len majetku, ktorý sa nadobudol v súlade s právnym poriadkom.

Účelom ochrany vlastníctva, v súlade s medzinárodným štandardom, je právo pokojne užívať svoj majetok i v zmysle judikatúry ESLP. Platí preto zásada, že nešetné mocenské zásahy do uvedeného práva narúšajú nielen dané základné právo, ale sú v napätí aj s ústavnou hodnotou personálnej autonómie jednotlivcov (napr. PL. ÚS 19/09).

Zásah do pokojného užívania majetku musí pritom zachovávať spravodlivú rovnováhu medzi potrebami verejného (všeobecného) záujmu spoločnosti a požiadavkami ochrany základných práv jednotlivcov.

Namietané zákonné ustanovenia zakotvujú povinnosť sudcu objasniť majetkové pomery a pôvod zdrojov majetku svojho plnoletého dieťaťa i manželky, kde neplatí režim spoluvlastníctva. Z dôvodovej správy k tejto časti zákona vyplýva, že dôkazné bremeno bude pri tejto povinnosti bude zaťažovať sudcu. Prenesenie dôkazného bremena na sudcu pri preukázaní, že iná osoba (cudzí vlastník) nenadobudla majetok v rozpore s právnym poriadkom sa podľa ZSS dostáva do rozporu s čl. 20 ods. 5 ústavy, ktorý upravuje zásah do vlastníctva práva k majetku, ktorý bol nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov.

Účel tejto ústavnej úpravy je zrejmý z textu dôvodovej správy k nej. V jej všeobecnej časti sa konštatuje, že existuje naďalej naliehavý verejný záujem, aby príslušné štátne orgány boli spôsobilé účinne zakročiť proti osobám, ktoré preukázateľne žijú nad svoje pomery a u ktorých je dôvodné podozrenie, že podstatná časť ich majetkových prírastkov pochádza z nepoctivých zdrojov. Zároveň ústavodarca zdôraznil, že ak ústavný súd nálezom z 3. septembra 2008, sp. zn. PL. ÚS 29/05, rozhodol, že zákon č. 335/2005 Z. z. o preukazovaní pôvodu majetku nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 prvá veta v spojení s čl. 20 ods. 4 ústavy, nie je možné reagovať na tento nález prijatím rovnakého znenia zákona o preukazovaní pôvodu majetku v podobe ústavného zákona, lebo by išlo o vedomé obchádzanie postavenia ústavného súdu a jeho rozhodnutia. Z odôvodnenia tohto nálezu ústavného súdu (o protiústavnosti vyššieho uvedeného zákona ako celku) vyplýva aj to, že sa vytvorila pre štát možnosť spýtať sa osôb, ako získali zdroje k nadobudnutiu svojho majetku a uložila sa im povinnosť preukázať, že ho získali z legálne nadobudnutých príjmov. Ustanovené kritérium je preto zjednodušujúcim dôkazom stotožňujúcim nepreukázateľnosť príjmov s nelegálnosťou nadobudnutia určitého ekvivalentu majetku. Atribút nelegálnosti teda nevzniká v príčinnej súvislosti s určitým konkrétnym správaním v mieste a čase, ale ako indícia (premisa), ktorá je slabšia ako argument (nepriamy dôkaz), t. j. vystupuje v podobe domnienky alebo právnej fikcie. Takýto základ značne devalvuje podstatu chápania a vymedzenia určitého správania ako protiprávneho (nelegálneho) správania a preto je v rozpore s princípom právnej istoty i proporcionality, ktoré tvoria integrálnu súčasť generálneho princípu právneho štátu. Ústavný súd zároveň konštatoval, že

napadnutý zákon neprímeraným spôsobom presúva dôkazné bremeno z orgánov verejnej moci na fyzické a právnické osoby.

Ústavodarca teda výslovne zdôraznil neprípustnosť obsahovo zhodnej ústavnej úpravy čl. 20 ods. 5 so znením zákona č. 335/2005 Z. z. o preukazovaní pôvodu majetku, ktorý je v rozpore s ústavou. Je preto zrejmé, že čl. 20 ods. 5 ústavy neumožňuje prenos dôkazného bremena na vlastníka a treba ho interpretovať v spojení s ustanovením prvej vety čl. 1 ods. 1 ústavy o materiálnom právnom štáte, v ktorej je implikovaná prezumpcia neviny a zaťaženie žalobcu dôkazným bremenom (pozri J. Drgonec – Ústava SR, Veľké komentáre, C.H.Beck, rok 2015, str. 550-551).

Prezumpcia neviny, ako základné právo garantované ústavou sa pritom neobmedzuje len na trestné konanie, ale má aj širší dosah (I. ÚS 54/2001). Aj keď teda ide o osoby v príbuzenskom pomere so sudcom, ktoré s ním žijú v spoločnej domácnosti, ide o výlučný majetok týchto plnoletých osôb (nie sudcu), takže presunutie dôkazného bremena na sudcu (namiesto štátu) pri objasňovaní majetkových pomerov takýchto cudzích vlastníkov je podľa ZSS v rozpore s v návrhu označenými ustanoveniami ústavy, dohovoru a medzinárodného paktu. Prijatím namietanej zákonnej úpravy zákonodarca zároveň nerešpektoval kľúčové časti odôvodnenia nálezu ústavného súdu vo veci PL. ÚS 29/05, čím podľa ZSS súčasne porušil ústavný princíp zákazu svojvôle garantovaný v čl. 1 ods. 1 ústavy.

Pokiaľ ide namietanú právnu úpravu umožňujúcu Kancelárii Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „kancelária súdnej rady“) na žiadosť komisie súdnej rady zabezpečovať informácie o existencii bankových účtov a o transakciách na týchto účtoch vedených na sudcu, ako aj informácie o majetku sudcu z iných evidencií majetku, a to za obdobie predchádzajúcich 60 mesiacov, táto podľa ZSS vykazuje všetky znaky pravej retroaktivity.

Oprávnenie národnej rady meniť zákony nemôže byť využívané na vstupovanie do skutkovo a právne uzavretých stavov, pretože taká právna úprava vždy predstavuje neprípustnú pravú retroaktivitu. Zakotvenie oprávnenia kancelárie súdnej rady zabezpečovať na požiadanie komisie súdnej rady uvedené informácie spätne, t. j. aj vo vzťahu k majetkovým priznaniam sudcov, ktoré boli vyhodnotené pred účinnosťou namietaného zákonného ustanovenia v súlade s vtedy účinnou právnou úpravou (§ 32 a § 33 zákona o sudcoch a prísediacich znení účinnom do 1. januára 2021) ako také, ktoré nevyvolávajú pochybnosti o splnení preukaznej povinnosti

sudcu ani o statočnosti majetkového prírastku alebo o hodnovernosti ním preukazovaných skutočností týkajúcich sa pôvodu majetkového prírastku, a teda v tomto smere prehodnocovať už uzavretý skutkový a právny stav, predpokladá spätnú pôsobnosť zákona, ktorá je podľa ZSS v rozpore s princípom právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok, ako aj s princípom primeranosti, resp. proporcionality (napr. PL. ÚS 29/05, PL. ÚS 3/00). Ústavný princíp zákazu pravej retroaktivity je pritom významnou demokratickou zárukou ochrany práv občanov a právnej istoty (PL. ÚS 16/95, I. ÚS 238/09, PL. SÚS 7/2017).

S úctou

JUDr. František Mozner
prezident ZSS

Vážený pán

JUDr. Ivan F i a ě a n, PhD.

predseda

Ústavného súdu Slovenskej republiky